calcuri, contacte şi interferenţe lingvistice, adoptarea în italiană a termenului de *bilinguismo* şi geneza şi statutul termenului de *plurilinguismo*) şi, în final, se analizează accepţiile constructului *regressione linguistica* în concepţia lui Benvenuto Terracini.

Aşa cum mărturiseşte autorul, structurând materialele din volum, şi-a putut redescoperi înclinaţiile sale „in controluce”, dar şi modelele: pe Roberto Gasmani în perspectiva şi ordonarea conceptuală şi pe Manlio Cortelazzo şi Paolo Zolli de la care, lucrând la una dintre ultimele lucrări lexicografice „artizanale”, a înţeles importanţa verificărilor textuale, a ancorajului în cadrul cronologic, a activităţii de documentare externă lingvisticii (istorie, instituţii, gândire şi practică politică).

MARIANA ISTRATE
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară „Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviţă, 21

A. P. IUDAKIN, *Slaveanskaia enţiklopediia. Teoreticeskoe, prikladnoe i slaveanskoe iazâkoznanie,* vol. I–III, Moscova, 2005, 2 360 p.

Enciclopediile consacrate personalităţilor din domeniul lingvisticii s-au îmbogăţit cu o valoroasă contribuţie. Este vorba despre *Enciclopedia slavă. Lingvistica teoretică, aplicată şi slavă*, semnată de Anatol Iudakin, specialist în lingvistica generală şi comparată, în tipologia lingvistică, poliglot (cunoscător al limbilor clasice, slave, romanice, germanice, fino-ugrice, turanice, caucaziene), cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Ruse, promotor al tipologiei evoluţioniste, romancier şi autor al unor eseuri politice.

Autorul este creatorul colecţiei „Cei mai cunoscuţi lingvişti ai lumii” şi a mai publicat enciclopedii dedicate turcologilor, savanţilor caucazieni, romaniştilor şi germaniştilor şi pregăteşte volumul dedicat fino-ugrienilor. Lucrarea de care ne ocupăm impresionează prin proporţii: trei volume, fiecare de aproape 800 de pagini şi aproape 700 de portrete. O astfel de lucrare nu putea fi dusă la bun sfârşit de către un singur om; autorul mulţumeşte grupului de colaboratori care l-au ajutat, precum şi colegiului de redacţie: B. I. Osipov (redactor-şef) şi Constantin Bahneanu (redactor-şef adjunct). Realizarea ei a necesitat o documentare serioasă şi îndelungată, verificarea şi selectarea informaţiei. Trebuie avută în vedere dificultatea de a obţine date biografice din lucrările ştiinţifice, precum şi marele volum de muncă necesar pentru sistematizarea imensului material care cuprinde autori de pe tot globul (Europa, Statele Unite, Canada, America Latină, China, India, Japonia, Australia). Pentru autorii care sunt în viaţă s-a folosit şi metoda anchetei pe baza unui chestionar. Slaviştii ruşi sau cei din spaţiul fost sovietic sunt prezentaţi, cum era şi firesc, pe larg, dar şi slaviştii români, asupra cărora ne-am oprit mai insistent şi în legătură cu care vom face unele completări în ideea unei reeditări, se bucură de atenţie şi de o prezentare corespunzătoare. Dintre aceştia, există totuşi, ca în orice lucrare de acest gen, şi nume care lipsesc, în mod inexplicabil. Aşa este, de exemplu, cunoscutul lingvist Al. Rosetti, care are un rol însemnat în slavistica românească, autorul volumului *Limbile slave meridionale* (sec. VI–XII), apărut în şapte ediţii, a numeroase studii privind relaţiile lingvistice româno-slave, preşedinte al Asociaţiei Slaviştilor din România (din 1968), membru în Comitetul Internaţional al Slaviştilor, participant la numeroase congrese internaţionale de slavistică, sau Dorin Gămulescu, autorul volumului *Elementele de origine sârbocroată ale vocabularului dacoromân* (1974). La Gh. Ivănescu lipseşte anul decesului, precum şi lucrarea principală *Istoria limbii române*, Editura Junimea, Iaşi, 1980.

Interesantă prin noutatea concepţiei şi prin bogăţia informaţiei, întocmirea unei astfel de lucrări presupune buna cunoaştere a domeniului şi capacitatea de a aprecia contribuţia şi valoarea celor înregistraţi. Autorul şi colaboratorii au realizat o selecţie a savanţilor cuprinşi în enciclopedie pe

baza unor fapte obiective, înscriind în lista de nume savanţi de renume mondial, dar şi unii care au dobândit recunoaştere numai în ţara lor. S-a ţinut seama de numărul, dar mai ales de valoarea contribuţiei ştiinţifice concretizate în minimum două monografii şi o serie de articole. S-a urmărit expunerea materialului fără a neglija specificul lucrării, şi anume prezentarea unor informaţii esenţiale, într-un spaţiu limitat.

Articolele sunt structurate după următoarea schemă: numele savantului cu caractere ruseşti, în paranteză şi cu grafie latină, date biografice importante, activitatea ştiinţifică şi didactică, titluri şi distincţii obţinute. Urmează comentariul privind contribuţia ştiinţifică, apoi lista lucrărilor publicate, cu titlul în limba în care au apărut şi în ordinea alfabetică a titlurilor. În afară de monografii şi lucrări colective sunt incluse şi articolele ştiinţifice, cu toate datele bibliografice, urmate în final de indicaţii privind recenziile, lucrările unde sunt citate, apariţii în volume bibliografice de tipul *Who's who*. Rezultă că pentru autor trei factori au fost importanţi: contribuţia reală a savantului în lingvistică, numărul lucrărilor publicate şi receptarea acestora în mediul ştiinţific, această împărţire tematică facilitând orientarea cât mai rapidă a cititorului. Cu toată grija autorului pentru respectarea principiilor de bază, s-au strecurat unele inconsecvenţe: spaţiu şi comentariu extins acordat unor lingvişti mai puţin importanţi, în dauna unora care meritau articole mai dezvoltate, diferenţe rezultate uneori şi din felul în care unii slavişti şi-au făcut propria prezentare.

Au fost incluse în enciclopedie şi numele unor savanţi care au lucrat în domenii adiacente lingvisticii, cum sunt psihologia, psiholingvistica, sociolingvistica, filosofia limbajului sau chiar logica şi matematica. Astfel, vom găsi numele unor psihologi ca A. N. Leontiev, P. Galperin, J. Brunner, E. Titchener, al unor filosofi ca Aristotel, Platon, L. Wittgenstein, Ch. Pierce sau chiar, de exemplu, al unui logician şi matematician ca G. Frege. Lucrările lor teoretice fundamentale privesc însă lingvistica generală, precum şi alte numeroase discipline ştiinţifice. De aceea era, poate, necesară o prefaţă sau o notă explicativă, care să evidenţieze rolul şi felul în care acestea au influenţat, în mod special, domeniul bine conturat al slavisticii.

Partea enciclopedică constituie şi un omagiu adus slaviştilor din trecut şi de astăzi. Nu trebuie însă neglijată valoarea practică a enciclopediei, autorul urmărind şi scopuri didactice. Lucrarea a fost gândită şi ca un instrument de lucru pentru studenţi, doctoranzi, profesori, cercetători, ajutându-i să se orienteze în bogăţia informaţiei bibliografice. Ar fi fost de dorit un tiraj mai mare şi o difuzare internaţională a acestei valoroase enciclopedii.

IOANA ANGHEL
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. Emil Racoviţă, 21